

Granskarar á einum máli:

Ph.d.-stuðulin avgerandi fyri starvsleiðina

Granskingargrunnurin letur á hvørjum ári stuðul til fleiri granskingarverkætlanir.

Av hesum fer ein stórur partur til ph.d.-verkætlanir. Hetta eru 3 ára granskara-útbúgvingar, sum eru fortreytir fyri at kunna arbeiða sum granskari.

– Granskingarnevndirnar hava lagt stóran dent á at játta stuðul til ph.d.-verkætlanir fyri at tryggja, at vit eiga skikkaðar granskarar á viðkomandi økjum í Føroyum, sigur Annika Sølvará, stjóri í Granskingarráðnum.

– Vit mugu sjálvi seta fólk við á teimum økjum, sum føroyska samfelagið hevur brúk fyri arbeiðsorku til.

Síðani Granskingargrunnurin varð settur á stovn í 2002 hava nærum 150

føroyingar lokið ph.d.-útbúgving. Av hesum hava fleiri enn 3. hvør fingið stuðul úr Granskingargrunninum heilt ella lutvíst til verkætlanina.

– Játtanin frá landinum er ein týðandi

orsøk til, at vit í dag hava virknar granskarar, sum kunnu taka á seg uppgávur á granskingarstovnunum og í vinnuni, sigur Annika Sølvará.

Jónrit Halling

Lektari á Náttúruvísindadeildini á Fróðskaparsetrinum

Jónrit leyk ph.d. í heiliráðfrøði á Syddansk Universitet í 2008. Verkætlanin var figgjað av universitetinum..

– Ætlanin var at verða verandi í Danmark eftir lokna ph.d. Eg havi danskan mann og møguleikin at fáa starv í heilivágsidnaðinum var upplagdur við míni bakgrund. Í júst rættari løtu fekk eg tó figging úr Granskingargrunninum til ein post.doc. um sáðgóðsku og møguleika at flyta heim at arbeiða á Deildini fyri Arbeids- og Almannaheilsu, sigur Jónrit Halling.

Seinni hevur Jónrit fingið stuðul til tvær verkætlanir afturat og hon hevur verið partur av øðrum verkætlanum á deildini eisini. Hon hevur nú fingið fast starv sum lektari á Fróðskaparsetrinum, sum hon er sera fegin um.

– Stuðulin úr Granskingargrunninum gjørdi beinleiðis, at eg flutti til Føroya við familjuni, sigur Jónrit Halling.

Bergur Djurhuus Hansen

Lektari og dekanur á Føroyamálsdeildini á Fróðskaparsetrinum

Bergur fekk í 2010 stuðul úr Granskingargrunninum til eina ph.d.-verkætlan í bókmentum um ferðafrásagnirnar hjá Kristian Osvaldi Viderø, presti, bíbliutýðara og rithøvundi. Arbeiðið byrjaði í 2011, og ritgerðin var latin í 2014. Verja og bókaútgáva var á vári 2015.

– Ein ph.d. verkætlan er byrjanin til so nógv. Tað er ein verkætlan, eitt evni, ið letur upp fyri øðrum. Ein partur av mínum verkætlanararbeiði snúði seg um, hvussu týsk heimspeki ávirkaði Viderø. Tað hevur havt við sær, at eg nú m.a. luttaki í norðurlandskum granskingarsamstarvi um, hvussu hugsanir úr Týsklandi hava ávirkað Norðurlond í 20. øld, serliga Norra, Danmark, Ísland og Føroyar. Verkætlanin hevur eisini í aðrar mátar elvt til greinir og ráðstevnuluttøkur og eina rúgvu av undirvísing og fyrilestrum.

– Einkin av hesum hevði borið til, um Granskingargrunnurin ikki var. Neyvan nakar annar enn ein føroyskur Granskingargrunnur hevði viljað stuðlað einari ph.d.-verkætlan um eitt serligt slag av teksti í føroyskum bókmentum, í hvussu er hevði sjónarmiðið tá verið eitt heilt annað og nógv minni viðkomandi fyri okkum. Og at fáa vinnulívið at figgja verkætlanir um t.d. Viderø hevði verið vónleyst. Í Granskingarráðnum er ein fin javnvág millum eina dygga fakliga, útlenska meting av øllum verkætlanum og eina nevnd, sum metir um tørvin í føroyska samfelagnum. Eingin annar játtandi grunnur ella myndugleiki hevur ein slíka javnvág grundaða í eina hugsan um at byggja upp viðkomandi gransking á altjóða stigi í Føroyum, sigur Bergur.

Erland Viberg Joensen

Savnevndur á Tjóðsavninum

Erland fekk í 1998 stuðul til eina ph.d.-verkætlan um lossingarmenn og landarar í Havn. Hetta var áðrenn Granskingargrunnurin var settur á stovn. Hann noyddist tí at sækja stuðul á hvørjum ári, sum hann so eisini fekk játtað. Hendan skipanin varð broytt í 2002, tá tað bar til at fáa stuðul til alt verkætlanarskeiðið.

Erland var ph.d.-lesandi á Sögu- og Samfelagsdeildini á Fróðskaparsetri Føroya. Hann var á lestrarupphaldi í Boston og Amsterdam, og fekk har samband við aðrar stipendiatar og granskarar. Hann vardi ritgerðina í 2003.

– Stuðulin úr Granskingargrunninum hevur gjørt tað, at verkætlanin kundi setast í verk, og at eg kundi koma á mál. Ph.d. er ein útbúgving og ein førleiki aftrat kandidat-útbúgvingini, sum gevur vekt og tyngd at loysa uppgávur.

– Eg havi sjálvur sitið í Granskingarnevndini tvær setur í tilsamans 6 ár. Granskingarráðið hevur stóran týðning. Fólk úr allari verðini, men serliga føroyingar, sækja um styrk og figging til ph.d.-verkætlanir, post.doc. og vanligar verkætlanir. Ung fólk ynskja at koma við sínum fakligu ískoytum um evni, sum landið má og skal figgja, sigur Erland Viberg Joensen.

Gunnvør á Norði

Granskari á Fiskaaling

Gunnvør fekk í 2006 stuðul til ein triðing av ph.d.-verkætlan sína, har endamálið var at fáa innlit í, hvussu umhvørvið toldi lívrunna tilfarið frá aling. Statoil rindaði restina. Hon arbeiðdi á Havstovuni og var ph.d.-lesandi á Náttúruvísindadeildini. Hon vardi ph.d.-ritgerðina í 2011. Gunnvør hevur síðani fingið stuðul til umleið helvtina av tveimum verkætlanum, sum hava verið framdar í samstarvi millum Fiskaaling og Bakkafrost.

– Tað, sum er komið burtúr hesum pengunum, er, at eg havi tikið eina ph.d., men ikki minni, at vitan um føroyskar firðir er útgivin í altjóða vísindaligum tíðarritum. Tann vitanin, sum er komin burtúr, er eisini eftirspurd og verður brúkt í øllum møguligum hópum í Føroyum. Hetta hevur givið mær atgongd til altjóða verkætlanir og annað samstarv við útlenskar stovnar. Aftur har hevur Granskingargrunnurin havt ein leiklut við stuðli til eina Horizon 2020 umsókn, sigur Gunnvør á Norði.

– Játtanirnar frá Granskingargrunninum hava verið avgerandi fyri mína starvsleið, tí pengar skulu til, og í Føroyum eru stuðuls-møguleikarnir sera avmarkaðir. Eg hevði sikkurt arbeitt við onkrum heilt øðrum, um eg ikki hevði fingið figging úr Granskingargrunninum, sigur Gunnvør á Norði.

Agnes Mols Mortensen

Granskari í fyrirøkuni TARI Faroe Seaweed og á Fiskaaling

Agnes hevur fingið stuðul úr Granskingargrunninum til ph.d.-verkætlan á University of New Hampshire í USA um slag, fjølbroytni og útbreiðslu av purpurhinnutarasløgum í Norðuratlantshavi og teirra relation við Stillahavsfloraina. Hon leyk ph.d. í 2014.

– Síðani ph.d.-arbeiðið var liðugt havi eg roynt at fóttað mær sum granskari og vinnurekandi í føroyska samfelagnum. Taravinnan er í byrjandi blóma, og fyri at koma fram á leið arbeiða vit, bæði á Fiskaaling og í TARI – Faroe Seaweed, við granskingarverkætlanum, ið skulu geva okkum grundleggjandi vitan um aling av ymiskum tarasløgum í Føroyum viðvíkjandi innihalds-evnum í tí framleidda biomassanum og um, hvussu umhvørvið ávirkar góðskuna av tí framleiddu vøruni, sigur Agnes Mols Mortensen.

Hon hevur fingið stuðul til eina verkætlan, sum kallast »Frá spora til borðisk«, sum skal verða startskotið til at grundleggja vitanargrundaða taraaling í Føroyum. Hon hevur eisini fingið stuðul til arbeiðið við eini Horizon 2020 umsókn, sum tó ikki fekk stuðul í tí umfarinum.

– Stuðulin gjørdi tað møguligt hjá mær at standa við eini lidnari ph.d.-ritgerð og ph.d.-heiti, við fleiri vísindaligum greinum og ikki minst einum væletableraðum altjóða netverki, sigur Agnes Mols Mortensen.

